

Zitting 1980–1981

16 719

Invoering middelbaar diensten-, gezondheids- en nijverheidsonderwijs (m.d.g.n.o.)

Nr. 3

MEMORIE VAN TOELICHTING

INLEIDING

In 1977–1978 is het omvangrijke project herstructurering middelbaar huishoud- en nijverheidsonderwijs/middelbaar sociaal-pedagogisch onderwijs (m.h.n.o./m.s.p.o.) begonnen met een voorbereidingsfase. Het project beoogt de ontwikkeling van nieuwe 3-jarige en – daarbinnen of daarnaast – 2-jarige opleidingen, zodanig dat er een samenhangend geheel van 9 à 11 brede beroepsopleidingen ontstaat, met horizontale en verticale doorstromingsmogelijkheden ter vervanging van het huidige scala van ca. 35 smalle opleidingen.

Daarmee worden, betere opleidingsmogelijkheden geschapen voor jongeren die voor het m.h.n.o./m.s.p.o. opteren en waaronder relatief veel meisjes zijn met een bepaalde sociaal culturele achtergrond.

Als zodanig past het onderhavige wetsontwerp dan ook geheel in het beleid dat de Regering met betrekking tot het onderwijs aan vrouwen en meisjes en groepen in achterstandsituaties wenst te voeren.

Aan bedoeld project ligt ten grondslag de Beleidsnota herstructurering m.h.n.o./m.s.p.o., die ik op 23 februari 1976 aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal heb aangeboden, naar aanleiding van het eindrapport, dat de Structuurcommissie m.h.n.o./m.s.p.o. in 1974 aan mij heeft uitgebracht.

De beleidsnota vermeldt de motieven waarom tot herstructurering van de bestaande voorzieningen t.w. het huidige m.h.n.o. en m.s.p.o. dient te worden overgegaan. Deze zijn, naast de door de Structuurcommissie in haar eindrapport genoemde, kort samengevat de groeiende belangstelling van 16-jarigen voor het volledig dagonderwijs aan scholen voor m.h.n.o. en m.s.p.o., het belang van deze jeugdigen en de noodzaak van beroeps-mobiliteit; voorts de grote verschillen bij de opleidingen voor wat betreft toelaatbaarheidseisen, opleidingsduur, opleidingsvorm (volledig dagonderwijs, part-time, cursus), duur en regeling van de praktijktijd en de situering; ten slotte de ontwikkelingen binnen de eerste fase van het voortgezet onderwijs en de ontwikkeling naar hoger onderwijs nieuwe stijl.

Voor mij is het belang van de betrokken leerlingen het belangrijkste motief.

In vergelijking met andere vormen van middelbaar beroeps dag-onderwijs, hebben het huidige m.h.n.o. en m.s.p.o. een achterstand, die tal van nadelen voor de leerlingen meebrengt. Bestaande opleidingsmogelijkheden zijn in het algemeen te smal en te eenzijdig op een enkele functie gericht;

zij blijken in hun totaliteit ook onvoldoende gevarieerd. Jongeren, die dit onderwijs kiezen, krijgen daardoor ongelijke kansen voor hun persoonsvorming en beroepsvoorbereiding.

ALGEMEEN

In het voorliggende wetsontwerp wordt voorgesteld aan het geherstructureerd m.h.n.o./m.s.p.o. de benaming te geven van: middelbaar diensten-, gezondheids- en nijverheidsonderwijs (m.d.g.n.o.), in welke benaming de doelstellingen van het vernieuwde onderwijs tot uitdrukking komen. Gezien de grote samenhang met het lager huishoud- en nijverheidsonderwijs en mede gelet op de onderwijskundige ontwikkelingen binnen deze sector, ligt het voor de hand ook de benaming lager diensten-, gezondheids- en nijverheidsonderwijs in te voeren. Bedoelde samenhang komt bij voorbeeld tot uiting in de doelomschrijving van het lager huishoud- en nijverheidsonderwijs, waar immers sprake is van een voorbereiding voor onder andere «verzorgende en andere beroepen», enerzijds en het middelbaar diensten-, gezondheids- en nijverheidsonderwijs met zijn voorbereiding voor onder meer «verzorgende, sociaal-agogische en andere verwante beroepen» anderzijds. Ten einde verwarring te voorkomen merk ik op dat het in beide gevallen weliswaar om een gerichtheid op dezelfde beroepensector of -categorie gaat, maar niet om dezelfde beroepsuitoefening.

Zo moet bij «verzorgende beroepen» waarvoor het lager huishoud- en nijverheidsonderwijs een voorbereiding geeft, in de eerste plaats worden gedacht aan een opleiding voor toelating tot een van de opleidingen gezinshelpster, verzorgingsassistent(e), voedingsassistent(e) en bejaardenhulpende, alsmede tot de opleiding verzorgende in het kader van het m.w.n.o.

Bij het m.d.g.n.o. daarentegen gaat het om de opleiding tot beginnend beoefenaar van het beroep van verzorgende. Het gaat hier bovendien om een ander niveau van beroepsuitoefening dan bij de zo even genoemde beroepen.

Op grond van het bovenstaande ben ik dan ook voornemens binnenkort een voorstel bij de Staten-Generaal in te dienen, strekkende tot het invoeren van de benaming:

lager diensten-, gezondheids- en nijverheidsonderwijs. De benaming hoger huishoud- en nijverheidsonderwijs wordt, gezien het overgangsstadium waarin dit onderwijs zich bevindt, mede in verband met de structuurwijzigingen bij het hoger beroepsonderwijs in het algemeen, voorshands niet gewijzigd.

De naamsverandering in m.d.g.n.o. heeft automatisch tot gevolg, dat ook het cursorisch m.h.n.o. en m.s.p.o. die naam zullen dragen.

Het zal duidelijk zijn, dat de doelstellingen van het m.d.g.n.o. het beste kunnen worden verwezenlijkt aan scholen die van zodanige omvang zijn, dat een breed onderwijsaanbod mogelijk is. De door mij op 29 oktober 1975 ingestelde Commissie Situering en Spreiding m.h.n.o./m.s.p.o. (C.S.S.) heeft d.d. 26 februari 1980 advies uitgebracht over o.m. de omvang van de school en de situering en spreiding van de nieuwe scholen. In dit verband acht ik ook de gescheiden ontwikkeling van het m.h.n.o. enerzijds en het m.s.p.o. anderzijds, zoals deze tot op heden heeft plaatsgevonden, niet in het belang van de leerlingen. Deze hebben immers behoefte aan brede onderwijsmogelijkheden en aan optimale horizontale en verticale doorstromingskansen.

De herstructurering is derhalve tevens gericht op integratie van beide onderwijssoorten.

Aan het project nemen thans 38 scholen met 50 projectsituaties deel. Deze scholen werken met hulp van ondersteuningsinstanties en onder coördinatie van de stuurgroep herstructurering m.h.n.o./m.s.p.o. samen in landelijke opleidings-, vak- en themagroepen. Deze activiteiten moeten leiden tot een onderwijsleerplan voor het m.h.n.o./m.s.p.o. nieuwe stijl.

In het schooljaar 1978–1979 is het herstructureringsproject de z.g. 0-fase ingegaan, d.w.z. dat zonder leerlingen aan de ontwikkeling van de nieuwe opleidingen is gewerkt. Met fase 1, d.w.z. de ontwikkeling van de nieuwe opleidingen met leerlingen, is in het schooljaar 1979–1980 een aanvang gemaakt. Aan het eind van het schooljaar 1981–1982 zullen de projectscholen voor de eerste maal abiturienten van de nieuwe opleidingen afleveren. Tijdens het schooljaar 1982–1983 zullen de laatste voorbereidingen moeten worden getroffen voor de integrale invoering van het nieuwe onderwijs per 1 augustus 1983. Hiertoe behoort ook de evaluatie van de dan bekende resultaten. Met de term «integrale invoering» wordt bedoeld, dat geen «oude» opleidingen naast vergelijkbare nieuwe opleidingen zullen bestaan. De omvang en de gecompliceerdheid van het herstructureringsproces m.h.n.o./m.s.p.o. heeft er toe geleid, dat de aanvankelijk voorziene invoeringsdatum van het nieuwe onderwijs (1 augustus 1982) op advies van de stuurgroep m.h.n.o./m.s.p.o. een jaar moest worden uitgesteld.

Tijdens het op 11 maart 1980 gevoerde mondelinge overleg met de vaste Commissie voor Onderwijs en Wetenschappen van de Tweede Kamer der Staten-Generaal (kamerstuk 16 400 nr. 7) heb ik toegezegd dat:

- a. de wettelijke regeling, strekkende ter invoering van het geherstructureerd m.h.n.o./m.s.p.o. per 1 augustus 1983, zal worden voorbereid;
- b. voor de situering en spreiding van de nieuwe scholen en afdelingen die per die datum met het onderwijs zullen aanvangen, een versnelde planprocedure zal worden gehanteerd.

Het onderhavige wetsontwerp beoogt aan die toezegging uitvoeringen te geven.

Voor wat betreft de omvang van de school kan ik mij vinden in de conclusie van de C.S.S., dat ten behoeve van een te formuleren spreidingsplan een stichtingsnorm van ten minste 500 leerlingen en 3 afdelingen verantwoord is.

Gezien de brede opzet van het m.d.g.n.o. waar een afdeling veelal 3 afstudeerrichtingen kent, is de norm van 500 bepaald niet te hoog te noemen. Niettemin kan een school die niet aan die norm voldoet, op grond van spreidings- en andere overwegingen (b.v. in achterstandsituaties) in het plan worden opgenomen.

Aan de norm moet in ieder geval worden voldaan, wil een school zonder meer in het plan worden opgenomen als bedoeld in artikel 7.

De C.S.S. komt tot een aantal van 131 scholen en 494 afdelingen, verspreid over 79 vestigingsplaatsen. Het ligt in mijn voornemen om voor wat betreft het aantal scholen en de plaatsen waarin die scholen zullen worden gevestigd, alsook voor wat betreft de spreiding naar richting, het advies van de C.S.S. over te nemen met dien verstande dat het aantal scholen zal kunnen worden uitgebreid tot ten hoogste 135. Een definitieve beslissing hieromtrent zal binnenkort worden genomen nu het advies van de Onderwijsraad hierover is ontvangen. Ten aanzien van de afdelingen zal het advies van de C.S.S. richtinggevend zijn. Bij enkele afdelingen doen zich nl. problemen voor, hetzij van onderwijskundige hetzij van bestuurlijke aard, hetgeen tot veelvuldig en diepgaand overleg met het onderwijsveld noopt. Voor wat betreft bepaalde afdelingen zal het beleid een gefaseerd karakter moeten dragen.

Het is mijn voornemen om mij, voor wat betreft de afdelingen Verplegende beroepen (VP) te beperken tot 5 in 1983 en 5 in 1984. Voor wat betreft de afdelingen voor Uiterlijke verzorging (UV) wordt gedacht aan het toekennen van een beperkt aantal in 1983 en een geleidelijke uitbreiding van het aantal in de jaren daarna. Ten aanzien van de afdelingen Assisterende beroepen in de gezondheidszorg (AG), Sport en beweging (SB), Huishoudtechnische beroepen (HT) en Verzorgende beroepen (VZ) zal, om uiteenlopende redenen een terughoudend beleid worden gevoerd. Een algemeen geldende overweging daarbij is, dat nog moet worden afgewacht hoe de nieuwe afdelingen zullen aanslaan.

Wijze van invoering

Invoering van het m.d.g.n.o. in de Wet op het voortgezet onderwijs per 1 augustus 1983 houdt in, dat met toepassing van de artikelen 65 en 66 van die wet, een school voor m.d.g.n.o. voor het eerst zal kunnen voorkomen in het scholenplan voor de jaren 1986–1987–1988 (voor afdelingen in het scholenplan 1985–1986–1987).

Aangezien het in deze plannen genoemde eerste jaartal (1986 respectievelijk 1985) het eerste jaar is, waarop bekostiging van de toegewezen scholen (afdelingen) mogelijk is, dienen de scholen en de afdelingen die per 1 augustus 1983 met het m.d.g.n.o. zullen aanvangen, op een andere wijze voor bekostiging in aanmerking te worden gebracht. Overeenkomstig mijn toezegging aan de vaste Commissie voor Onderwijs en Wetenschappen zal hiervoor een versnelde planprocedure worden gehanteerd, d.w.z. een procedure op de voet van de W.V.O.-planprocedure, echter procedureel aangepast aan de specifieke problemen die zich bij de invoering van het m.d.g.n.o. voordoen.

Ter onderscheiding van het scholenplan, bedoeld in de Wet op het voortgezet onderwijs, wordt in het onderhavige wetsontwerp gesproken van «invoeringsplan» van de scholen en afdelingen die in het jaar 1983 voor bekostiging in aanmerking zullen worden gebracht en van «aanvullend plan» van de afdelingen die in het daaropvolgende jaar voor bekostiging in aanmerking zullen worden gebracht.

Het is mijn bedoeling om alle scholen voor bekostiging in het jaar 1983 in aanmerking te brengen, alsook de afdelingen waaraan per 1 augustus 1983 het onderwijs zal kunnen aanvangen. Afhankelijk van de verdere ontwikkelingen kan voor het jaar 1984 een nadere «invulling» van de scholen met afdelingen worden gegeven.

Daarnaast zal het mogelijk moeten zijn om afdelingen «zonder jaartal» toe te kennen, d.w.z., dat de gevraagde afdeling in principe wordt toegekend, zonder dat het tijdstip van bekostiging ervan vaststaat. Deze procedure is overeenkomstig de reguliere planprocedure. Ook de termijn waarbinnen de bekostiging zal moeten plaatsvinden (5 jaar), is overgenomen uit de W.V.O.-planprocedure.

Een van de uitgangspunten van de invoeringsstrategie zal zijn, dat er zoveel mogelijk sprake zal zijn van ombouw van oude opleidingen naar de nieuwe. Dit heeft tot gevolg, dat in het aanvullend plan met name afdelingen zullen worden opgenomen die voordien niet in vergelijkbare vorm aan de school waren verbonden.

Hetzelfde geldt voor de afdelingen die zonder jaartal in het invoeringsplan of het aanvullend plan worden opgenomen. Er behoeft derhalve geen vrees te bestaan dat er geen aansluiting tussen de oude en de nieuwe situatie zal zijn.

Het m.d.g.n.o. zal bij aanvaarding van dit wetsontwerp per 1 augustus 1983 integraal als onderwijssoort in de Wet op het voortgezet onderwijs worden ingevoerd, onder gelijktijdige vervallenverklaring van de onderwijssoorten m.h.n.o. en m.s.p.o. Dit houdt in, dat van de ene dag op de andere naast het m.d.g.n.o. geen m.h.n.o. of m.s.p.o. zal worden onderwezen, behoudens aan enige tijdelijk gehandhaafde m.h.n.o.-afdelingen en in de aflopende leerjaren van scholen voor m.h.n.o. of m.s.p.o.

Voor de op 31 juli 1983 bekostigde scholen voor m.h.n.o. of m.s.p.o. betekent het vorenstaande, dat zij niet automatisch per 1 augustus 1983 zullen zijn omgezet in evenzovele scholen voor m.d.g.n.o. en als zodanig bekostigd. De bevoegde gezagsorganen van deze scholen zullen, indien zij dit wensen, een school voor m.d.g.n.o. moeten aanvragen.

Aangezien het aantal scholen voor m.d.g.n.o. dat in het invoeringsplan zal worden opgenomen, aanmerkelijk kleiner zal zijn dan het aantal thans bestaande scholen voor m.h.n.o. en m.s.p.o., zal behoeftzaam tewerk moeten worden gegaan binnen het spanningsveld dat ontstaat tussen enerzijds de noodzakelijke vermindering van het aantal scholen en anderzijds de verkregen rechten van schoolbesturen en schoolpersoneel.

In beginsel staat mij een werkwijze als volgt voor ogen. Waar in een bepaald voedingsgebied thans meerdere (kleine) scholen voor m.h.n.o. of m.s.p.o. van een bepaalde denominatie zijn, maar waar het potentieel slechts toereikend is voor één m.d.g.n.o.-school, zou door middel van afspraken een situatie kunnen worden geschapen waarin al die scholen onder één bevoegd gezag worden gebracht.

Wanneer dit bevoegd gezag een verzoek indient voor een school voor m.d.g.n.o., en ter zake toezegt de door hem beheerde scholen uiterlijk 31 juli 1983 samen te zullen voegen tot een school, wordt het verzoek zonder meer door mij gehonoreerd (vooropgesteld dat de school overigens ook past in een evenwichtig geheel van onderwijsvoorzieningen mede gelet op het verlangde onderwijs). De bekostiging per 1 augustus 1983 vangt aan wanneer de toegezegde samenvoeging tot één school vaststaat. Deze samengevoegde school wordt dan met ingang van 1 augustus 1983 de school voor m.d.g.n.o. die in het invoeringsplan is opgenomen.

Naar mijn mening worden door deze werkwijze de belangen van zowel de schoolbesturen als die van het schoolpersoneel, die betrokken zijn bij de onderhavige herstructurering, het beste gediend.

In de gevallen dat voor een vestigingsplaats, waarin slechts één m.d.g.n.o.-school wordt voorzien, meer dan een aanvraag wordt ingediend, zal het totale potentieel gedeeld moeten worden door het aantal aanvragers. In dat geval zal een beslissing moeten worden genomen aan welke aanvrager de noodzakelijk gebleken onderwijsvoorziening moet worden toegewezen. De concrete situatie zal daarbij van geval tot geval mede in de overweging worden betrokken.

Financiële aspecten

Na de herstructurering is een aantal thans nog 2-jarige opleidingen omgezet in 3-jarige opleidingen. De hierdoor veroorzaakte kostenstijging zal voor een belangrijk deel moeten worden gecompenseerd door een verhoging van het gemiddeld aantal leerlingen per lerarenlesuur. Gedacht wordt aan een gemiddelde groeps grootte van 18,2.

Met de mogelijkheid van een zodanige maatregel was reeds rekening gehouden in de Beleidsnota herstructurering m.h.n.o./m.s.p.o. van februari 1976.

De stijging van de uitgaven kan met f 6,4 mln. per jaar worden beperkt door voor de afdeling Uiterlijke Verzorging (UV) uit te gaan van een 2-jarige cursusduur.

In onderstaande tabel zijn, rekening houdend met de 2 bovengenoemde maatregelen, de kosten na herstructurering per 1-8-1983 voor de schooljaren 83/84 t/m 87/88 opgenomen alsmede de in de meerjarenraming voor het m.h.n.o. en m.s.p.o. opgenomen bedragen.

Overschotten/tekorten zijn vervolgens tot kalenderjaren herleid.

Bedragen x f 1 mln.

	83/84	84/85	85/86	86/87	87/88	
Kosten na invoering:	131,8	214,0	278,4	268,0	268,0	
Beschikbaar in meerjarenraming:	141,8	216,5	249,8	249,8	249,8	
Over/tekort	+ 10,0	+ 2,5	- 28,6	- 18,2	- 18,2	
	83	84	85	86	87	88
Kalenderjaar basis	+ 4,2	+ 6,9	- 10,5	- 24,2	- 18,2	- 18,2

Het structurele tekort bedraagt derhalve 18,2 miljoen.

Ter dekking hiervan is een aantal maatregelen in voorbereiding, te weten: opheffen van bepaalde l.h.n.o.-cursussen, een besparing op het schoonmaken van gebouwen en een vermindering van het aantal taakenheden in situaties waarin garanties effectief worden.

Al deze maatregelen zullen vanzelfsprekend nog in het Georganiseerd Overleg aan de orde komen.

HOOFDSTUKKEN EN ARTIKELEN

Hoofdstuk I

Artikel 1 A t/m D

Het invoeren van het m.d.g.n.o. in de Wet op het voortgezet onderwijs, en het vervallen van het m.h.n.o. en het m.s.p.o. uit die wet heeft tot gevolg dat in de sectoren van het huishoud- en nijverheidsonderwijs en het sociaal-pedagogische onderwijs de middelbare scholen ophouden te bestaan, behoudens enige m.h.n.o.-opleidingen die krachtens overgangsrecht voorlopig kunnen worden gehandhaafd. Voor wat betreft het l.h.n.o. en het h.h.n.o. kan de in artikel 14, tweede lid, van de Wet op het voortgezet onderwijs omschreven doelstelling in zijn algemeenheid worden gehandhaafd. Ten aanzien van het h.s.p.o. echter dient de in artikel 14, zevende lid neergelegde doelstelling op dat onderwijs worden toegespitst.

De ruimere doelstelling van het m.d.g.n.o. omvat thans ook opleidingen voor beroepen in de gezondheidszorg, hetgeen eveneens voorkomt in de doelstelling van het h.s.p.o. Bij het hoger beroepsonderwijs is ten aanzien van gezondheidszorg een ontwikkeling gaande in de richting van een geheel eigen vakgebied. Bij de herstructurering van het h.b.o. zal dat onderwijs als vorm van voortgezet onderwijs uit de Wet op het voortgezet onderwijs verdwijnen. In de overgangsfase waarin het h.s.p.o. zich thans bevindt, lijkt het niet opportuun, de doelstelling ervan, zoals is opgenomen in artikel 14, zevende lid, van die wet, wezenlijk te wijzigen.

Artikel 1 E

Om een aantal redenen vraagt de herstructurering om heroverweging van de opheffingsnorm zoals die ingevolge artikel 107, tiende lid, van de Wet op het voortgezet onderwijs, geldt voor het m.h.n.o. en m.s.p.o., deel uitmakend van het middelbaar beroepsonderwijs.

De invoering van het m.d.g.n.o. gaat gepaard met een concentratie van dit onderwijs in een beperkter aantal vestigingsplaatsen, vergeleken met de zeer ver doorgevoerde spreiding van het m.h.n.o. De voor het m.h.n.o. geldende opheffingsnorm die samenhangt met vroegere beleidsinzichten inzake een zo groot mogelijke spreiding van met name het m.h.n.o., past niet meer bij een beleid dat een kleiner aantal scholen, echter van grotere omvang, voorstaat.

Zoals boven is geschetst, kunnen de doelstellingen van het m.d.g.n.o. slechts worden verwezenlijkt aan scholen van zodanige omvang, dat verschillende afstudeerrichtingen kunnen worden ingericht en interne differentiatie mogelijk wordt. Deze mogelijkheden kunnen niet worden geboden aan te kleine afdelingen. Daarbij komt, dat nu veelal in één afdeling is verenigd hetgeen in de oude situatie over drie zelfstandige afdelingen of cursussen was verdeeld. Zo bestaat de afdeling AG (assisterende beroepen in de gezondheidszorg) uit de cursussen tandarts-, dokters- en apothekers-assistenten; de afdeling VZ (verzorgende beroepen) uit gezins-, bejaarden- en kraamzorg. Aangezien deze concentratie bij de meeste afdelingen heeft plaatsgevonden, is een verhoging van de opheffingsnorm van – in de oude situatie – 10 naar $3 \times 10 = 30$ verantwoord te achten.

Op grond hiervan ben ik van mening, dat voor het m.d.g.n.o. de voorgestelde hogere opheffingsnorm noodzakelijk is. Een hogere opheffingsnorm is ook noodzakelijk omdat de toewijzing van afdelingen m.d.g.n.o. gebaseerd zal zijn op veronderstelde belangstellingspercentages die in de praktijk

kleiner kunnen uitvallen. Alsdan moet het mogelijk zijn correcties aan te brengen. Dat aan een dergelijke correctiemogelijkheid behoefte bestaat, kan mede blijken uit de huidige ervaringen met project scholen waar in sommige gevallen minder leerlingen de nieuwe onderwijsvorm bezoeken dan aanvankelijk werd geraamd.

Hoofdstuk II

Artikel 2 t/m 12

Naast hetgeen omtrent de wijze van invoering reeds in het algemene deel van deze toelichting is medegedeeld, kan het volgende worden opgemerkt.

De invoering van het m.d.g.n.o. voor de jaren 1983 en 1984 zal in beginsel in twee trappen geschieden. In het invoeringsplan worden scholen en afdelingen opgenomen die in het jaar 1983 voor bekostiging in aanmerking zullen komen; vervolgens worden in het aanvullend plan de afdelingen opgenomen die in het daaropvolgend jaar voor bekostiging in aanmerking zullen worden gebracht.

Uitbreiding van de scholen met nieuwe afdelingen blijft jaarlijks mogelijk; voor 1984 op grond van het onderhavige ontwerp, en voor 1985 op grond van de z.g. verkorte planprocedure, bedoeld in artikel 66, eerste lid tweede volzin, van de Wet op het voortgezet onderwijs.

Voor wat betreft de prognose, bedoeld in artikel 4, tweede lid, ligt het in de bedoeling, dat de aanvrager zich baseert op de prognoses, die de C.S.S. heeft opgesteld.

Artikel 5, eerste lid, voorziet in de gevallen dat in een gebied nog geen school is aangewezen, in welk geval iedere aanvrager recht kan doen gelden op het totale potentieel in dat gebied. Voor de berekening van dit potentieel zal worden uitgegaan van de berekening van de C.S.S. voor de betrokken vestigingsplaats.

Het bepaalde in artikel 5, eerste lid, houdt echter niet in, dat er bij een potentieel van meer dan 1000 leerlingen in het betrokken gebied zonder meer twee scholen zullen komen. Met de C.S.S. ben ik van mening, dat eerst bij een potentieel van tussen de 1200 en 1500 leerlingen een tweede school verantwoord is. Het tweede lid geeft een regeling voor het geval in een bepaalde vestigingsplaats een school krachtens artikel 7 zonder meer in het invoeringsplan wordt opgenomen.

Ingevolge artikel 11 is Kroonberoep mogelijk tegen een afwijzende beschikking van de minister op een aanvraag voor een school of afdeling, dan wel tegen het vervallen van een afdeling uit een plan, anders dan op verzoek van de aanvrager.

Hoofdstuk III

Artikel 13

De nieuwe scholen voor m.d.g.n.o. zullen ontstaan door omzetting van bestaande scholen voor m.h.n.o. en/of m.s.p.o. waarvan het bevoegd gezag via het invoeringsplan een school voor m.d.g.n.o. heeft verkregen.

Hierdoor wordt bereikt dat de gebouwen en het personeel zonder meer overgaan naar de school voor m.d.g.n.o. Dit houdt niet in, dat er per 1 augustus 1983 geen personeel ontslagen zou kunnen worden b.v. wegens opheffing van de betrekking als gevolg van wijziging in de vakken van een nieuwe opleiding. Om daaraan tegemoet te komen zal een aantal extra rechtspositionele maatregelen getroffen worden. Uiteraard zal dit nog in het Georganiseerd Overleg aan de orde komen.

Artikel 15

De in dit artikel neergelegde overgangsbepalingen bevatten o.m. een «bezemregeling» voor niet geslaagde eindexamenkandidaten.

Artikel 16

De interim algemene schakelopleiding (Intas) heeft ten doel jongeren die onvoldoende mogelijkheden hebben voor het door hen gewenste beroeps- onderwijs in dagopleidingsverband en daarnaast te jong zijn om geplaatst te worden als leerling van een in-service-opleiding in de gezondheids- en welzijnssector, de gelegenheid te bieden om in dagopleidingsverband onderwijs te volgen, waardoor o.a. de oriëntatie in de gezondheidssector en de welzijnssector wordt uitgebreid. Zoals uit de naamgeving blijkt, is deze opleiding steeds als een tijdelijke gezien.

Zodra, in voldoende mate gespreid, is voorzien in de mogelijkheden van dagopleidingen in de gezondheids- en welzijnssector, waarbij in het bijzonder moet worden gedacht aan de dagopleiding verpleegkundige, kan de Intas worden opgeheven.

Per 1 augustus 1983 zal er echter slechts sprake zijn van een beperkte uitbreiding van de bestaande vijf middelbare beroepsopleidingen voor verpleegkundige, t.w. met vijf nieuwe afdelingen, terwijl in 1984 nog een uitbreiding met vijf afdelingen zal plaatsvinden. Over deze uitbreidingen en over de vraag wat te dien aanzien na 1984 zal geschieden, zal de Begeleidingscommissie m.b.o.-V nader van advies dienen.

Het vorenstaande betekent dat de Intas per 1 augustus 1983 en de eerste jaren daarna nog niet kan worden gemist. Om deze reden wordt in dit artikel de mogelijkheid geschapen, de Intas ook na 1 augustus 1983 in stand te houden.

Het heeft echter geen zin, de Intas alsdan ook te handhaven in plaatsen waar geen m.d.g.n.o.-school is gevestigd. Immers dat zou betekenen, dat er m.h.n.o. blijft voortbestaan in andere dan de 131 vestigingspunten. Dit is uiteraard nooit de bedoeling geweest van de herstructurering. Bovendien is niet uitgesloten, dat de Intas in de toekomst ruimere schakel- en oriënteringsmogelijkheden moet kunnen bieden.

Dit pleit eveneens voor handhaving van de Intas daar waar ook een m.d.g.n.o. school bestaat. Derhalve is in dit artikel bepaald, dat continuering van de Intas slechts kan plaatsvinden in de vorm van een afdeling m.h.n.o. aan een school voor m.d.g.n.o. Ofschoon in beginsel de huidige inrichtingsvoorschriften van toepassing blijven op de Intas, zullen deze moeten kunnen worden gewijzigd.

Het is nl. niet uitgesloten, dat dit nodig zal zijn. Daarbij valt met name te denken aan de eerdergenoemde ruimere schakel- en oriënteringsmogelijkheden.

Zoals in de inleiding is medegedeeld zullen er binnen of naast de 3-jarige opleidingen ook 2-jarige voorzieningen worden ontwikkeld. Het beleid zal er op gericht zijn dat er zodanige voorzieningen komen dat ten minste eenzelfde aantal leerlingen als thans de Intas-opleiding volgt, een 2-jarige opleiding zal kunnen volgen.

Vooropleiding voor hoger beroepsonderwijs (Vhbo)

Zoals bekend, functioneert in het huidige m.h.n.o. uitsluitend de Vhbo als brug tussen het lager beroepsonderwijs – in het bijzonder het l.h.n.o. – en de verschillende vormen van hoger beroepsonderwijs. In de Beleidsnota herstructurering m.h.n.o./m.s.p.o. is gesteld, dat de mogelijkheid en wenselijkheid moeten worden onderzocht en beproefd van doorstroming vanuit het m.h.n.o./m.s.p.o. nieuwe stijl naar het hoger beroepsonderwijs, zowel naar verwante als naar niet-verwante opleidingen van het hoger beroepsonderwijs. Daarbij dienen de ontwikkelingen met betrekking tot de opleiding Vhbo mede te worden betrokken.

In de zomer van 1982 zullen voor het eerst de abiturienten van de nieuwe opleidingen die in de projectscholen worden ontwikkeld, beschikbaar zijn, hetzij voor een beroep hetzij voor het vervolgonderwijs. Er lijkt geen voldoende gelegenheid te zijn om een gefundeerd oordeel uit te spreken over de vraag of inbouw van de Vhbo in het per 1-8-1983 in te voeren m.d.g.n.o. mogelijk zal zijn, temeer daar alsdan nog niet elke school over een voldoende aantal afdelingen zal beschikken. Over de wenselijkheid van inbouw bestaat geen verschil van mening.

In het onderhavige artikel wordt op grond van het vorenstaande een opening gelaten om Vhbo-afdelingen als m.h.n.o. aan een school voor m.d.g.n.o. mogelijk te maken. Voor het overige wordt verwezen naar hetgeen inzake de Intas is opgemerkt.

Hoofdstuk IV

De invoering van het m.d.g.n.o. als schoolsoort, en het vervallen van de schoolsoorten m.h.n.o. en m.s.p.o. noodzaken tot een wijziging in de codering van de schoolsoorten, zoals vervat in de bijlage van de Overgangswet W.V.O. Het ligt in de bedoeling, dat de akten van bekwaamheid waaraan volgens de huidige voorschriften bevoegdheid is verbonden tot het geven van voortgezet onderwijs aan scholen voor m.h.n.o. of m.s.p.o. (dan wel aan beide) met ingang van 1 augustus 1983 bevoegdheid zullen verlenen voor het geven van onderwijs aan scholen voor m.d.g.n.o. Bij de momenteel in voorbereiding zijnde algemene herziening van de bijlage zal hiermede rekening worden gehouden.

Hoofdstuk V

Ten einde per 1 augustus 1983 met het m.d.g.n.o. te kunnen aanvangen, zal de procedure die moet leiden tot de samenstelling van het invoeringsplan, zo spoedig mogelijk moeten worden voorbereid. Het ligt in mijn voornemen, de gemeente- en schoolbesturen zo vroeg mogelijk op de hoogte te stellen van de in het wetsontwerp voorgestelde procedure, opdat bij aanvaarding van de wet onverwijld tot de uitvoering ervan kan worden overgegaan.

De Staatssecretaris van Onderwijs en Wetenschappen,
K. de Jong

